

15. Výchova a tvořivost. Tvořivost učitele a žáka

Tvořivost – je dispozice k řešení problémové, která nemá jednoznačné řešení, nebo kde nejde použít rutinní řešení. Řešitel by měl umět identifikovat problém identifikovat, umí hledat možné cesty řešení. Důležitou roli hraje inspirace, fantazie a intuice. Tvořivá činnost je komplexní charakteristikou osobnosti. Je to činnost, v níž se uplatňuje netradiční postup, vynalézavost, schopnost používat neobvyklých postupů při řešení problémů.

Z hlediska teorie a praktického ovlivňování lze tvořivost definovat trojím způsobem:

1) tvořivost jako soubor dispozic: tzn. hledat rysy, schopnosti, potřeby, které tvořivé projevy determinují (pohyblivost, plynulost, originalita, analýza, produktivita, představa, uspořádání, síla vyjadřování, realizace, kombinace, rozhodování, přiřazování, organizování...)

2) tvořivost jako soubor stavů a procesů: - je to vyjadřování věcí novým způsobem, uplatňuje se tam, kde hledáme odpověď na problémovou situaci kde neexistuje jediné možné řešení.

Fáze řešení problému a tvořivost

- **přípravná fáze** – během ní definujeme problémy podle toho jaká je naše tvořivost (může být několik úhlů pohledu) a zkusmo se hledá řešení
- **inkubační fáze** – jde o jakousi čekací dobu, v níž řešení odkládáme, ale v mysli hledáme řešení
- **iluminační (nápadová) fáze** – hledající dostal nápad, materiál nashromáždění v inkubační fázi vytváří jasný poznatek a obraz
- **verifikační fáze** – nový nápad se ověřuje, prověřuje

3) tvořivost jako soubor dovedností překonávat bariéry – bariéry tvořivost nejen blokují, ale naopak jsou v zóně nejbližšího okolí, tak ji rozvíjejí tzn. že jistá míra obtížnosti se musí nacházet v zóně osobní angažovanosti jedince.

Dva druhy o tvořivosti:

- **specifická** – dělí se podle oblastí, kde se uplatňuje (vědecká, umělecká, technická, organizační, sociální). Cílem je podávat tvůrčí výkony v příslušných oblastech
- **nespecifická** – projevuje se v bohatosti nápadů. Hlavním znakem je nezaměřenost na vyřešení problému, ale zároveň pohotovost vyladovat osobnost k řešení problému.

Původ tvořivosti – mluví se o tom, že tvořivost je zděděný talent, dar, zvláštní typ posedlosti, přirozená vlastnost všech lidí (která byla jen potlačena). Tvořivost se dá do jisté míry naučit, jedná se to ve smyslu jejího uvolňování.

Na **rozvoj tvořivosti** se podílí zejména zejména **problémová výuka**

Jako možné **bariéry ze strany učitele** lze označit

- různě motivovaná neochota ke tvořivé práci
- nedostatek v profesionální přípravě
- nedostatky ve školském systému
- určité osobnostní charakteristiky učitele
- určité charakteristiky žáků a tříd

Pro rozvoj osobnosti jedince se uplatňuje prostředí, v němž se jedinec pohybuje

- rodina – vybavení rodiny, hračky, které jsou naprogramované, sledování televize, sezení u PC rozvoj tvořivosti utlumuje
- moderní byt a sídliště také nedává mnoho prostoru pro tvořivost
- škola, záleží na schopnostech a tvořivé práci učitele a jeho možnostech z hlediska dodržování zákonných norem